

Сучасна мандрівка 150-річною історією Львівської магістралі

Нещодавно Музей історії Львівської залізниці справив своєрідне новосілля – після ремонту в охайному приміщенні експонати постали перед відвідувачами у новому світлі та ракурсах. У цьому переконалася кореспондент “Львівського залізничника”, завітавши до музею. Справляють враження добротні входні двері, виготовлені працівниками Львівського експериментального заводу. Оновилася експозиція – у верхньому ярусі над стендами експонуються нові цікаві світлини, серед яких чимало оригіналів, а ще приваблює погляд колекція ліхтарів і багато інших цікавих експонатів. Особливого колориту і кращого сприйняття інформації додає різнокольорова підсвітка стендів.

Завідувач музею Роман Патик того дня був моїм екскурсоводом. Він почав розповідь про експозицію музею з найновіших експонатів, якими поповнився музей. Найбільше Роман Григорович радіє від встановлених на вікнах

та інші. Особливий сентимент відчуваю до Коломийського вокзалу, тому є дві його світлини. На одній із них фотограф вловив мить, коли містом через площу проходить потяг, попереду якого іде чоловік із прапорцем у руці, розганяючи людей, щоб потяг міг безперешкодно рухатися. До слова, власне так було в багатьох містах Європи, а в Коломиї це збереглося аж до 70-х років ХХ століття. Приємне враження справляє колишній двоповерховий вокзал у Ходорові, нині він – одноповерховий.

Про вигляд колишніх і нинішніх штучних споруд – віадуків, залізничних мостів – дізнаємося завдяки зворотній стороні жалюзі. Вражають віадук у Ворохті, Яремчі, мости у Заліщиках, Тернополі та інші, деякі з них під час Першої та Другої світових війн були зруйновані. Змінився й вигляд рухомого складу Львівської залізниці, оновилися залізничні вокзали. Про це можна дізнатися не лише з цікавих фотознімків,

де сьогодні відбуваються наради керівництва залізниці. Тоді там теж відбувалися такі наради, щоправда, змінився інтер'єр приміщення, меблі, на стіні тоді висів портрет австрійського цісаря. Мабуть, не всім відомо, що під час Першої світової війни, у 1915 році, у Самборі побував російський цар Микола II. Підтвердження цьому – копія фотознімка про цю подію. Роман Патик говорить, що ці копії фотознімків вдалося зробити завдяки співпраці з Іриною Котлоблатовою, яка є автором книжки “Львів у фотографіях” (1 і 2 томи). З'явилася й інша копія знімка, на якому бачимо Львівський технікум залізничного

знайдений на ділянці Підзамче-Верхній Личаків (Шевченківський гай) колишньої колії Львів-Підгайці, з'явився у музеї завдяки наполегливості і безпосередній участі завідувача музею Романа Патики, який організував операцію “реперний камінь”.

У музеї на подіумах під вітринами виставлено багато нових експонатів – інструменти, пристрої та механізми. У вітринах оновлено оформлення; підвісили залізничні ліхтарі з колекції музею, змонтовано кольорову підсвітку, колір світла якої можна змінювати, користуючись пультом, у залежності від потреб екскурсії.

компостери квитків. Особливим експонатом, який декілька років не вдалося роздобути, став механічний компостер білетів 1954-го року випуску. Цим компостером користувалися ще донедавна при відключенні електроструму на станції Кам'янка-Бузька.

Немало місця в музеї відведено роботі Львівської магістралі в період незалежної України, у складі Укрзалізниці – це засвідчують фотографії збудованих і реконструйованих залізничних вокзалів, залізничних споруд. І, звичайно, фотознімки начальників залізниці, що працювали в цей період. Власне, на жалюзі інформативною площею понад 12 кв. м зафіксовані чудові залізничні вокзали в Ужгороді, Чопі, Івано-Франківську, Ковелі, Львові та в

транспорту (вулиця Снопківська, 47), у якому під час російської окупації (1915 рік) розміщався військовий госпіталь.

Найбільшою знахідкою для завідувача музею є оригінали світлин, і така нещодавно з'явилася в експозиції музею. Навіть видно, що вона зроблена у фотоательє “Lissa”, яке знаходилося на Академічній вулиці, 18 (нині проспект Шевченка). На світлинній фотографії зафіксував цікавий сюжет: на фоні відремонтованого паровоза сидять і стоять працівники, кожен з яких тримає в руці свій робочий інструмент, у центрі – начальство (усього 50 осіб). Вражає насамперед акуратний австрійський одяг і вигляд начищеного до блиску паровоза. Власне, за типом паровоза Роман Патик разом із Юрієм Томіним визначили час виготовлення фото – це 1890-1895 роки.

Музею завжди бракувало інструментарію, щоб відвідувачам було зрозуміло, яким саме інструментом користувалися працівники різних залізничних професій. Завідувач музею вдячний заступнику начальника залізниці Івану Степановичу Грунику, завдяки якому у музеї тепер є експозиції інструментарію колійників, енергетиків, машиністів, вагонників, працівників служби сигналізації і зв'язку... Чи не найбільше уваги в музеї відведено професії колійника – найтяжчій серед залізничних професій. Роман Патик, як досвідчений колійник, показує рейкорізальний станок, різні за величиною кувалди, кирки, накладки, пристрій для свердління рейок, домкрат, кліщі для перенесення шпал, кліщі для висмикування шпал, пристрій для визначення кривих на колійному полотні – прилад Туровського, яким нині мало хто вмів користуватися. Деякі з інструментів виготовлені ще у першій половині ХХ століття в Німеччині. Є тут і стенд із зразками рейок різних періодів – чеські, німецькі, англійські, російські, американські, радянські – найдавніша рейка виготовлена у 1878 році, найновіша датована 1958 роком. Цікавим експонатом професії колійників є реперний камінь, який встановлювали на початку і в кінці відрізка кривої колії, на ньому збереглася аббревіатура з трьох латинських літер РКР – Польські колії панстові (Польська державна залізниця). Цей експонат,

з'явилася в експозиції книжечка іменного безкоштовного квитка залізничника 1939 року, кілька листків з якої використані. Є квитки окупаційного періоду (1942 рік), коли на квитку вказувалося прізвище та ім'я пасажира, щось подібне не так давно було і в Україні.

Розклад руху поїздів 1943 року, газети 1944-1945 років з матеріалами про залізницю, друкарська машинка тих часів, шоломи та інструменти вогнеборців. На верхньому ярусі над вітринами – нові великі фотографії повоєнного періоду.

Особливе місце в музеї відведено Герою України Георгію

Миколайовичу Кірпі. Із фотостенду, виконаного у вигляді колажу, на нас дивиться то серйозний, то усміхнений Георгій Миколайович. На світлинах він зафіксований у різні періоди життя та на різних посадах – від начальника станції Чоп і до начальника Львівської залізниці, Міністра транспорту та зв'язку України.

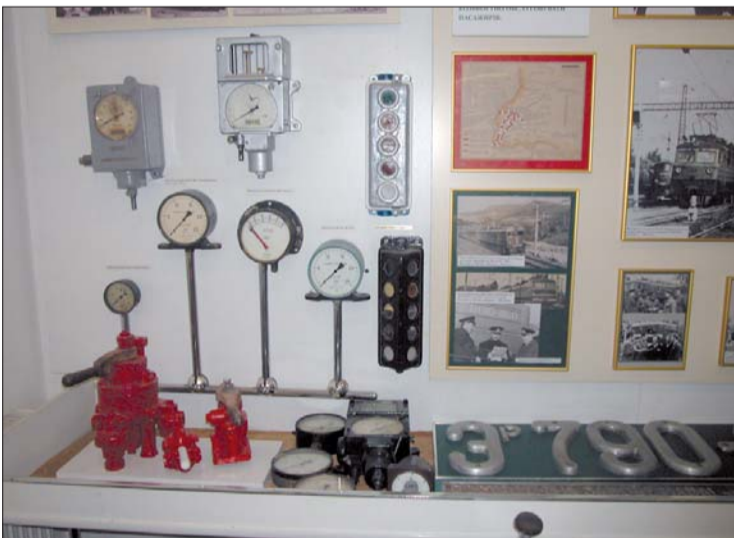
– Донедавна в музеї не було жодної особистої речі Георгія Кірпи, але завдяки співпраці з музеєм-садибою у Клубівці на превелику нашу радість ми отримали в подарунок однострій, який носив Георгій Миколайович, коли очолював Львівську залізницю. І це велика цінність меморіального кутка Георгія Кірпи, – говорить Роман Патик.

Цікавими експонатами стали однострій начальника залізниці, подарований музею Богданом Петровичем Піхом; набори гарнітури телефоністок, апарати, що друкували квитки, електричні

інших залізничних вузлах.

Завідувач музею може розповісти про історію Львівської магістралі годинами. Це зрозуміло, адже, щоб музей пережив друге народження, потрібно було не лише скрупульозно вишукувати в архівах цінну історичну інформацію, але й любити залізницю. Із не меншою любов'ю Роман Григорович проводить екскурсії і, як досвідчений екскурсовод, розуміється на психології різних категорій екскурсійних груп. Кожній із них він уміє розповісти ту інформацію, яка найбільше може зацікавити. Для мене Роман Патик підготував цікаву розповідь про найновіші експонати, якими поповнився музей. А хто ще не відвідав музей жодного разу, обов'язково організуйте для себе цікаву мандрівку 150-річною історією Львівської магістралі. Упевнена, екскурсія буде незабутньою і пізнавальною.

Оксана ПОДОЛЬСЬКА
Фото автора

двосторонніх жалюзі, оформлених залізничною тематикою різних історичних періодів – австрійського, польського та незалежної України.

– Для виготовлення таких жалюзі використані давні австрійські та польські поштівки з приватної колекції ветерана залізничного транспорту Юрія Томіна, за що йому велике спасибі, – говорить Роман Григорович. – Тепер маємо уявлення, як виглядав залізничний вокзал у Стрию – часів Австрії та Польщі, вокзал Тартарів, що в Карпатах, який, втрапивши у назві одну літеру, нині називається Татарів, вокзали Станіслава (нині Івано-Франківськ), Тернополя

яких достатньо представлено в експозиції музею, але й із фотколажів, надрукованих на жалюзі, що встановлені на протилежному вікні зали музею.

Експозиція музею поповнилася цікавими давніми фотознімками, деякі з них ще не експонувалися. Із цікавістю вдивляюся в старі фотографії тодішньої Австрійської дирекції колії (управління залізницею): ті ж сходи, що ведуть на п'ятий поверх, сьогодні виглядають так само, як майже сто років тому (побудовані у 1914 році), тільки тоді ще не було ліфтів. На іншому фотознімку легко впізнаю нинішній зал засідань (кабінет №201),